

A Fővárosi Ítéltábla dr. Zsögöny Ilona ügyvéd (**fél címe.**) által képviselt I.rendű felperes neve(I.rendű felperes címeII/6.) I. rendű és II.rendű felperes neve(I.rendű felperes címeII/6.) II. rendű felpereseknek az Imre Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű és az II.rendű alperes neve(II.rendű alperes címe.) II. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. február 4. napján meghozott 22.P.23.640/2015/4. számú ítélete ellen az I. és II. rendű felperesek részéről 5. és 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemleges kötelezettséggel fizessenek meg 15 napon belül az alpereseknek 60.960 (Hatvanezer-kilencszázhatvan) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemleges kötelezettséggel fizessenek meg az államnak az illetékügyi hatóság külön felhívására 48.000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek 2007. július 4. napján közjegyzői okiratba foglalt, devizába nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződést kötöttek az I. rendű alperessel. Az ügyletkötésnél a II. rendű alperes az I. rendű alperes meghatalmazottjaként járt el. A kölcsön 6.240.000 forint összegű volt. Az árfolyamváltozásból eredő emelkedő összegű fizetési kötelezettségeiknek egyre nehezebben tudtak eleget tenni, az életviszonyaikban ennek következtében beállt hátrányos változások miatt 2012. évben az anyagi helyzetük megrendült. Az időközben született jogszabály teremtette lehetőséggel élve 2012. május 25. napján gyűjtőszámla-hitelszerződés megkötésére került sor a felperesek és az I. rendű alperes között, mely a tényleges fizetési nehézségeiket nem enyhítette.

Kereseti kérelmükben kérték, hogy a bíróság állapítsa meg mindkét alperes vonatkozásában, hogy megsértették az emberi méltóságukat, amikor egyoldalú előnyt biztosító szerződést kötöttek, továbbá a gyűjtőszámla hitelszerződés megkötésével 2012-ben csak a korábbi anyagi előnyeiket növelték. Azzal érveltek, hogy a kölcsönszerződés alapvetően hibás termék, továbbá az I. rendű alperes nagy gazdasági potenciállal rendelkező ügyfeleknek lehetővé tette, hogy árfolyam biztosítást épít be a szerződésbe, mely kedvezményt nekik, mint „kis fogyasztóknak” nem nyújtott. Ezzel az alperesi bank – álláspontjuk szerint – megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Előadták,

hogy a 2007-ben kötött kölcsönszerződés úgy a régi Ptk. mint a Hpt. rendelkezései szerint is érvénytelen, az elszámolást pedig ebben a perben kell megejteni. Hivatkoztak arra is, hogy a hátrányos élethelyzetük miatt a gyűjtőszámla hitelszerződés megkötésére is kényszerűségből került sor. Egyszerű állampolgár számára mindkét szerződés teljesen érthetetlen. Az ügyletkötés folytán azért is sérült az emberi méltóságuk, mert ez az anyagi ellehetetlenülésük oka. A deviza alapú kölcsönszerződéssel kialakult helyzet pedig sérti a lakhatást biztosító jogviszonyukat, becsapottnak érzik magukat, mindezek alapján sérelmet szenvedett az emberi méltóságuk. Az időközben történt banki elszámolás kapcsán hozzájutottak valamilyen összeghez, ami azonban a ténylegesen bekövetkezett káraikat nem enyhítette. Mindezek alapján 500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték az alperesek egyetemleges kötelezését.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. A II. rendű alperes mindenképp arra hivatkozott, hogy csupán meghatalmazottként járt el, a felperesek által sérelmezett jogviszonyt illetően sem hitelező, sem zálogjogosult nem volt. Előadták, hogy az I. rendű alperes és a felperesek között szerződéses jogviszony állt fenn, ezért a Ptk.-nak a kontraktuális szabályai alapján kell elbírálni a szerződésekből eredő jogvitákat, és nincs lehetőség ezeknek a jogvitáknak a személyiségi jog keretében történő rendezésére. Egyebekben pedig az együttműködési és a tájékoztatási kötelezettségüknek, és – más a szerződéses jogviszonnyal kapcsolatos törvényi kívánalmaknak megfelelően jártak el. Hangsúlyozták, hogy a deviza alapú kölcsönszerződésből eredően az elszámolásra a jelen perben semmiképpen nem kerülhet sor.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében elutasította a felperesek keresetét és egyetemleges kötelezte a felpereseket az alpereseknek járó 121.920 forint ügyvédi munkadíj 15 napon belüli, valamint az államnak járó 36.000 forint elsőfokú eljárási illeték megfizetésére.

Határozata indokolásában rögzítette, hogy ítéleti rendelkezése a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. IV. törvény (a későbbiekben: régi Ptk.) 75. § (1) bekezdésén, 84. § (1) bekezdésén, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (későbbiekben: Pp.) 164. § (1) bekezdésén, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a későbbiekben: Ebtv.) 1. §., 4. §., 5. §., 7. §., 8. §. és 9. §-ain alapul. Mindezen jogszabályi helyek értelmében arra az álláspontra jutott, hogy a felperesek által hivatkozott szerződéses jogviszonyban a szerződést kötő I. rendű alperest is terhelte az Ebtv. 5. §. a) pontja alapján az egyenlő bánásmód törvényi követelményének betartása. Álláspontja az, hogy a felperesek az eljárás során nem tudták megfelelően igazolni azt a hivatkozásukat, hogy megsértették volna az alperesek az egyenlő bánásmód követelményét. A felperesek konkrét jogszabályi helyre történő utalás nélkül pusztán az Ebtv. 8. §-ában megjelölt „egyéb tulajdonságokra” hivatkoztak. Önmagában az a vélekedésük, hogy a bank tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmazó ügyletet kötött velük, védett tulajdonsággal nem ruházta fel a felpereseket. Alkotmánybírósági határozatokkal és az irányadó bírói gyakorlatra történő utalással rögzítette, hogy az általános személyiségi jog, mint anyaggog, olyan szubszidiárius alapjog, melyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére abban az esetben ha az adott tényállásra a konkrét nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható. Összegezte, hogy az emberi méltóság megsértéséről abban az esetben beszélhetünk, ha valaki megkérdőjelezi a sérelmet szenvedett emberi mivoltát, elmulasztják vagy megtagadják azt a minimális és kötelező tiszteletet valakitől, ami pusztán emberi mivolta alapján illeti meg őt. Egyetértett azzal az alperesi ellenkérelemben foglalt hivatkozással, miszerint a perbeli szerződések esetleges, részleges, avagy teljes érvénytelensége az abban megfogalmazott esetlegesen tisztességtelen feltételek önmagukban személyiségi jogot, emberi méltóságot nem sértő jogi aktusok. Összességében a kötelmi jog rendelkezéseiben megfogalmazott szankciók szolgálnak ezeknek a kérdéseknek a mikénti elbírálására. Ha és amennyiben pedig bizonyos szerződés

megkötésére kényszer és fenyegetés hatására került volna sor, úgy a szerződés érvénytelenségére vonatkozó jogkövetkezmények alkalmazásának lehet helye. Érvénytelen szerződésből eredő vagyoni és nem vagyoni kár megtérítését pedig a szerződés érvénytelenségének a megállapítására irányuló perben lehet kérni, a személyiségi jogi perben az nem érvényesíthető. Perköltségekben a pereszes felpereseket marasztalta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben annak a kereseti kérelmükkel egyező megváltoztatása érdekében a felperesek nyújtottak be fellebbezést. Az elsőfokú határozatot súlyosan megalapozatlannak vélték, kifogásolták az annak 5. oldalán kifejtett és részletezett jogi okfejtést, mely – álláspontjuk szerint – logikátlan és törvénytelen. Ugyanis éppen a Fővárosi Ítélet táblája több hasonló ügyben azt az álláspontot foglalta el, hogyha az alperesi jogsértés nyilvánvaló, akkor annak következményei között okszerűen merülnek fel a személyiségi jogot érintő aspektusok is. Pusztán csak kijelentette, de nem indokolta meg az elsőfokú bíróság azt az álláspontját, hogy egy szerződéses konstrukcióból eredő hátrány miért ne sérthetné az emberi méltóságot. A levezetést pótló érvelésében egyéb a szerződéskötési kényszerre vonatkozó okfejtése nem foghat helyt. Felhozták példaként, hogy ha egy kötelmi jogviszony miatt anyagi káruk keletkezhet, akkor mi zárja ki azt, hogy nem anyagi jellegű káruk is felmerüljön. Az, hogy az általuk sérelmezett devizaszerződésből eredő közvetlen anyagi kárt bizonyos mértékig évekkel később megtérítették az alperesek, az nem jelenti a teljes értékű kárpótlásukat, nem beszélve arról, hogy egy kis fogyasztó miért ne szenvedhetne, miért ne tarthatna igényt nem vagyoni kártérítésre a „Góliát” szolgáltatókkal szemben. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása csak pusztán formalitás, az valóságos indokokat nem is tartalmaz.

Az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének a helyes indokainál fogva történő helybenhagyását és a felpereseknek a másodfokú perköltségeikben történő marasztalását kérték. Arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság messzemenően eleget tett az indokolási kötelezettségének és helyesen foglalt állást a perbeli jogvita mikénti megítéléséről, mivel a kölcsönszerződés esetleges érvénytelensége, avagy a tisztességtelen kikötés személyiségi jogot nem sértő jogi aktus, tehát a kötelmi jogi jogviszony keretein belül vizsgálható, a régi Ptk.-nak a kontraktuális szabályai alapján ítélt meg. Előadták, hogy önmagában semmilyen pénzügyi szolgáltatási szerződés megkötésével nem lehet személyiségi jogi jogsértést elkövetni.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta a perben és az általa helyesen felhívott jogszabályi hivatkozások alapján érdemben és indokaiban is helytálló ítéleti rendelkezést hozott. A másodfokú bíróság teljeskörűen osztja az elsőfokú érvelést a kötelmi és a személyiségi jogi perek eltérő sajátosságait, ezen jogszabályi rendelkezések más-más alkalmazhatósági körét illetően is. Mindemellett okkal jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a perbeli szerződés mikénti megítélése kapcsán az Ebtv. rendelkezései is irányadóak.

A felperesek a fellebbezési tárgyaláson egyértelműsített jogorvoslati kérelmük szerint nem pusztán azt kifogásolták, hogy az ún. nagy fogyasztókat eltérő elbánásban részesítik az alperesek, illetőleg a bankok, hanem az ezzel kapcsolatos tájékoztatás hiányára is utaltak, miszerint az árfolyambiztosításra vonatkozó szerződés megkötéséről nem kaptak megfelelő tájékoztatást az I. rendű alperestől. E körben az elsőfokú bíróság helyes indokainak a szükségtelen megismétlése nélkül, a fellebbezésben felhozottakra kiemeli az ítélet táblája, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdésében és a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítási kötelezettségüknek abban az esetben tudtak volna eleget tenni a

felperesek az egyenlő bánásmód megsértésével kapcsolatos tényállításukat illetően, ha az egyébként általuk hivatkozott két csoportra osztott deviza szerződést kötő „kis fogyasztók” és „nagy fogyasztók” köreit tekintve összehasonlításként olyan „kis fogyasztót” tudtak volna megjelölni, akinek az alperesi bank a deviza alapú hitelszerződés megkötése mellett árfolyam biztosításra nyújtott volna lehetőséget. Azonban ilyen hivatkozásuk a perben nem volt. Minden kétséget kizáróan megállapítható az Ebtv. 8. § t) pontja alapján, hogy a felperesek viszonyításként az ún. „nagy fogyasztók”, a nagy gazdasági beruházók csoportjára utaltak, akik nem képezhetnek viszonyítási alapot a felperesekhez, mint ún. „kis fogyasztókhoz” képest, hiszen eltérő paraméterekkel rendelkeznek. Az összehasonlítható helyzetben lévő személyek közötti egyenlő bánásmód követelményét sértő különbségtétel megállapításának tehát az alapvető törvényi feltétele nem teljesült a perben, ezért alaptalan a felpereseknek az előbbiekre alapított személyiségi jogi jogsértésre történő hivatkozása is.

A fentiekén túlmenően további megjegyzést érdemel, hogy a nem vagyoni kár megállapíthatóságához is igazolni kell az alperesek jogellenes, a felperesek személyhez fűződő jogait sértő magatartását, az azzal okozati összefüggésben álló hátrány bekövetkezését. A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. IV. törvény (későbbiekben: régi Ptk.) 84. §-ában foglalt rendelkezések egzakt felsorolást tartalmaznak arra nézve, hogy személyiségi jogi jogsértés esetén milyen objektív szankció alkalmazható. A régi Ptk. 84. § e) pontja szerint a sérelmet szenvedett kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint – mely a perben a felperesek által is igényelt nem vagyoni kártérítésre való utalás. Rámutat a másodfokú bíróság, hogy amennyiben az egyenlő bánásmód megsértésére alapított személyiségi jogi jogsértés ténye igazolást nyerne, további vizsgálatot igényelne, hogy miként minősül az az összeg, amelyet a deviza alapú kölcsönszerződés elszámolása folytán a felperesek visszakaptak a banktól. Az ugyanis kártérítésként nem minősülhet, ilyen hivatkozások mellett pedig nem lehet igazolt a régi Ptk. 339. § (1) bekezdésében foglalt tényállási elemek fennállta sem.

Általánosságban – ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyes utalást tett – a kölcsönszerződés jogszabályi feltételeinek, a szerződésben foglalt rendelkezéseknek a megsértése esetén nem igényelhető kizárólag nem vagyoni kárpótlás. Miután a felperesek a nem vagyoni káruk megtérítésének következményeként a régi Ptk. alapján alkalmazandó személyiségi jogi szankciók egyikére tartottak igényt, azt kellett volna igazolniuk – kereseti tényállásaik tükrében – hogy a devizában nyilvántartott lakáshitel-szerződés kapcsán milyen konkrét alperesi jogellenes magatartás áll okozati összefüggésben anyagi ellehetetlenülésükkel, melyre egzakt tényelőadásuk sem volt.

A felperesi fellebbezési, egyben kereseti kérelem megalapozatlanságának további oka – ahogy arra az elsőfokú bíróság is helyes hivatkozást tett – az következetesnek mondható bírói gyakorlat, miszerint a személyiségi jogi perek csak a jogrendszeren belül betöltött helyüknek, szerepüknek megfelelően alakíthatják az életviszonyokat. A személyiségi jogi per nem szolgálhat bármely más jogterületre tartozó jogvita esetleges ismételt eldöntésére, de még véleményezésére sem. (Kúria Pfv.IV.20.445/2015/4.) Az alperesi ellenkérelemben felhozott érveket erősíti tehát e fenti döntés is, miszerint a felperesek által sérelmezett, a peradatok alapján egyébként is megszűnt kölcsönszerződés jogszabályba ütköző volta, a szerződésen, mint a peres felek megállapodásán alapuló bármilyen jogvita a régi Ptk. negyedik részében foglalt, a kötelmi jogot szabályozó rendelkezések alapján lehetséges. A személyiségi jogi per nem eredményezheti a „jogrendszer megkettőződését”, nem teremthet indokolatlan fórumot a polgári jog más jogterületére tartozó jogkérdések többszöri, esetlegesen egymástól különböző jogi megoldásokat hordozó elbírálására.

Mindezek értelmében az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság – lényegében annak mindenben helyes indokai alapján – a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alaptalanul fellebbező felperesek viselik a Pp. 239. §-a szerint a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében az ügyvédi munkadíjból és az illetékfeljegyzési jogos perben megállapított és a meg nem határozható perértékhez igazodó 48.000 forint fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltséget. Az ítéletábra alaposnak találta az alperesek 60.960 forintot kitevő másodfokú ügyvédi munkadíj igényét.

A perköltségről szóló rendelkezések alapját képezi az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (2) bekezdés b) pontja, valamint 46. § (1) bekezdése, továbbá a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése.

Budapest, 2016. október 27.

. Lukács Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Kepesné dr. Bekő Borbála s.k.
előadó bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: